

DESENVOLUPAMENT INFANTIL I CONSUM D'ALCOHOL DURANT L'EMBARÀS

ASSUMPTA MATEU

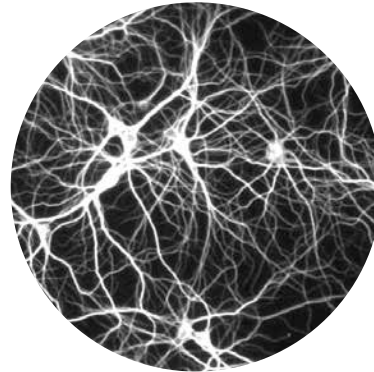
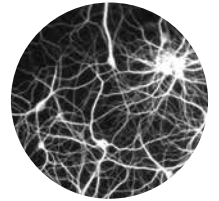
El perill del consum d'alcohol durant l'embaràs és conegut de fa temps. La Síndrome d'Alcoholisme Fetal (SAF), com a conjunt de patologies causades per l'efecte de l'etanol —component principal de les begudes alcohòliques— en el període de gestació del fetus, ja va ser descrita per Jones i Smith al 1973. Fins ara, però, la prevalença en el diagnòstic de SAF era relativament baixa. Possiblement perquè només es diagnosticaven aquelles criatures més greument afectades que presentaven discapacitat intel·lectual amb uns trets morfològics accentuats i/o era reconegut l'alcoholisme de la mare.

Darrerament, però, aquesta situació està canviant. Amb l'increment d'adopcions s'ha detectat que molts infants, sobretot alguns provinents de països d'Europa de l'Est, presenten una simptomatologia comuna en molts aspectes i que es correlaciona amb els trastorns relacionats amb la SAF. Això ha impulsat diverses investigacions a nivell internacional que estan aportant molta més informació sobre els danys ocasionats per l'etanol i permeten un diagnòstic més ampli i acurat. Concretament aquí a Catalunya, fa aproximadament dos anys, s'han creat dos equips de recerca sobre el tema, un de liderat pel Dr. Miguel del Campo, a l'Hospital de la Vall d'Hebron, i l'altre pel Dr. Oscar Garcia-Algar, de l'Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques.

Avui es parla de Trastorn de l'Espectre Alcohòlic Fetal (TEAF), ja que s'ha vist que el ventall d'afectació pot ser molt ampli. El que es planteja és un contínuum de major a menor afectació segons

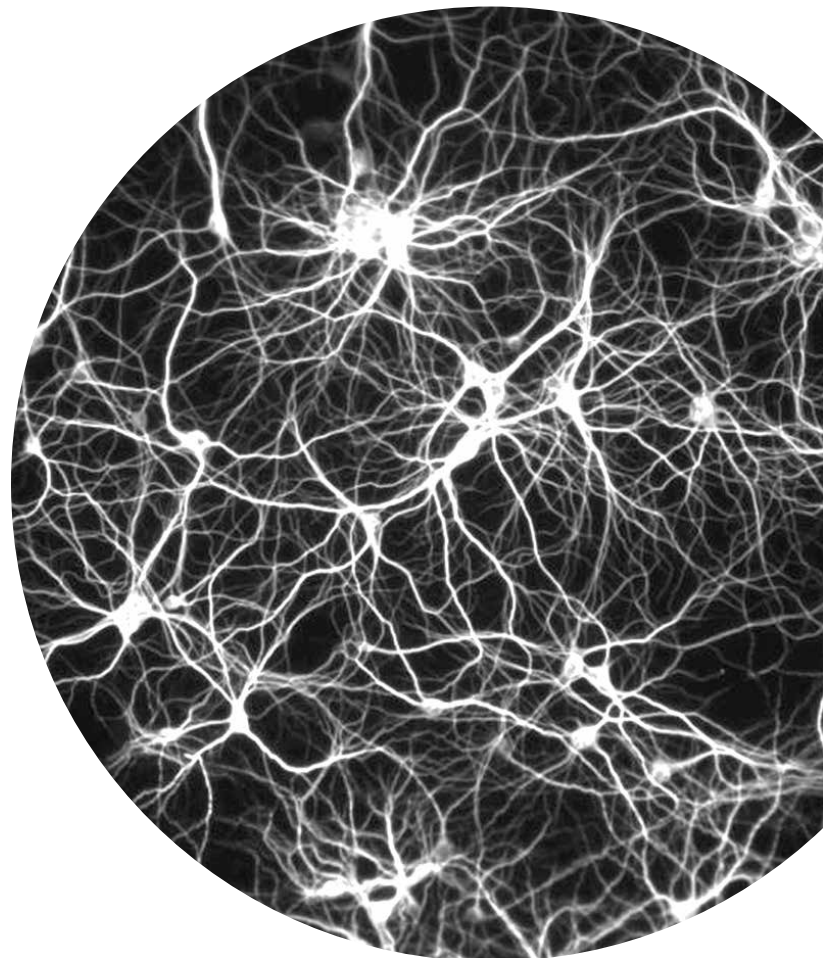
la quantitat i tipus d'ingesta d'alcohol per part de la mare, així com per la concurrència d'altres factors de risc. En l'extrem de major afectació hi ha la SAF, que cursa amb els símptomes més severos, com són l'alteració del creixement amb pes i alçada reduïdes, la microcefàlia, els trets facials específics i els problemes orgànics associats, generalment de vista, d'oïda o de cor. A partir d'aquí, s'observa un espectre d'afectació en el qual no estan presents tots els símptomes, o aquests es donen de forma més lleu. Hi ha nens que no presenten els trets físics més evidents, però que comparteixen les conseqüències neuropsicològiques que provoquen alteracions funcionals cròniques en la regulació de les emocions, la conducta i el funcionament cognitiu. Els símptomes més observables que presenten aquests infants són una gran impulsivitat amb manca d'atenció i concentració i dificultats per a l'aprenentatge i per a l'establiment de relacions socials.

Una expressió clínica tan variable fa difícil el diagnòstic, sobretot en els casos en què no hi ha els trets físics més evidents. Fins ara, molts infants han estat diagnosticats en funció d'alguns dels seus símptomes, però no s'ha identificat la síndrome. Darrere d'alguns diagnòstics de Dèficit d'Atenció amb Hiperactivitat (TDAH) o de Trastorn de l'Espectre Autista (TEA), hi ha un infant afectat per l'etanol. I amb això no vull dir que no presentin el tipus de dificultats propies d'aquests diagnòstics i que no els puguin ajudar les estratègies i suports que resulten útils en aquests casos; de fet, com que no existeix un tractament específic per al TEAF

o SAF, la teràpia passa pels diferents tractaments que milloren els símptomes més presents en cada cas. Malgrat tot, per entendre millor la causa de les seves dificultats i poder ajustar el tractament, tant farmacològic com psicoterapèutic, convé tenir un diagnòstic al més acurat possible.

Aquesta nova visió entorn al tema fa necessària l'actualització dels coneixements que fins ara els professionals teníem sobre aquesta síndrome. I també ens ajuda a prendre consciència de la importància del «consum zero» durant l'embaràs ja que, si bé és cert que no tot consum d'alcohol durant l'embaràs comporta irremeiablement un dany en el bebè, cal tenir present que no existeix una dosi que es consideri segura i que els danys ocasionats són greus i crònics.

ASSUMPTA MATEU CLAPERÀ (Igalada, 1957). Llicenciada en Psicologia per la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat i ha desenvolupat la seva tasca professional en l'àmbit de la psicopedagogia. Treballa en l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic de l'Anoia. És fundadora de la *Revista d'Igalada*.